

NINGÚ EM VA PARLAR DE TU

LAURA ANGUERA

LAURA ANGUERA
NINGÚ EM VA
PARLAR DE TU

COL·LECCIÓ CLÀSSICA

PRIMERA EDICIÓ: ABRIL DEL 2022

© LAURA ANGUERA ARMENGOL, 2022

AUTORA REPRESENTADA PER SILVIA BASTOS, S.L., AGENCIA LITERARIA

© EDITORIAL PLANETA, S.A.

© COLUMNA EDICIONS, LLIBRES I COMUNICACIÓ, S.A.U.

AV. DIAGONAL, 662-664 - 08034 BARCELONA

ISBN: 978-84-664-2907-8

DIPÒSIT LEGAL: B. 5.057-2022

FOTOCOMPOSICIÓ: AURADIGIT

IMPRÈS A CATALUNYA - PRINTED IN CATALONIA

www.columnnaedicions.cat

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

Soc on era aquell vespre de fa tres setmanes. La tarda en què per un gest petit, banal, es va desencadenar tot: el mateix dormitori, asseguda al costat del mateix llit, on dorm el meu pare. Ja es moria llavors, però el que aquell dia era una fatalitat esperada, avui és ja una cita improrrogable. Qüestió d'hores, potser minuts. Escolto el brunzit de la màquina d'oxigen, la seva respiració feixuga, cada expiració, l'angúnia que sigui la darrera. Fins i tot la infermera ha sortit de l'habitació fa una estona, amb l'excusa de deixar-nos sols. La veritat és que està fent la maleta, recollint les seves coses; sap que se li acaba la feina en aquesta casa. Avui és 15 de març del 2020. Aquesta serà la data que constarà a la partida de defunció del meu pare.

Fa un parell d'hores la llum del sol ha començat a lliscar sobre el mar. Ara s'enfila ja pels carrers de Barcelona, ciutat amunt, i il·lumina les parets senyorials d'aquest edifici, els finestrals d'aquesta cambra. Perquè el sol ignora que la mort, com l'amor, demana intimitat i penombra, per això no he volgut apujar les persianes. Però la llum és com la veritat, inclement i obstinada: per molt que inten-

tis tapar-la, sempre troba una esquerdada per on escolar-se. Des del meu racó contemplo com els feixos daurats es filtren per les escletxes, espases que es claven en les ombres, il·luminant aquest polsim que flota en l'ambient tancat de l'habitació. Reconec aquestes restes, sé el que signifiquen: és la pols que aixeca una demolició, el que queda després del col·lapse. Cendres i tristor és l'únic que ens resta quan tot s'ensorra, allò que ocupa el buit que deixa el que hem destruït.

—Vol que li prepari l'esmorzar? Potser torrades i un cafè?

La veu de la infermera em sobta. Nego amb el cap, amb prou feines em surt un murmuri per donar-li les gràcies. Porto moltes hores sense menjar i sense beure, sense dormir, sense deixar de pensar, sense saber què he de pensar. Jo, Carolina Planadevall Ribé, sempre tan ferma en les meves decisions i opinions, la reina del sistema binari —blanc o negre, bons i dolents—, vagarejo ara entre grisos, sense saber qui és víctima i qui culpable. Tampoc no és que importi ja gaire... Que no els jutgés fins a conèixer-ne tota la veritat fou l'única condició que em va ser imposada per tal d'explicar-me aquesta història. I ara que per fi he arribat a conèixer la veritat, precisament ara, és quan més difícil em resulta dictar sentència.

La respiració del pare ensopega, trontolla, torna a agafar el pas. Fa hores que dormita inconscient, sedat, que prou dolor ha hagut de suportar aquestes darreres setmanes per culpa del maleit càncer que li rossega les entranyes. Sempre ha sabut que era el final; em sembla que el diagnòstic no li va preocupar mai. Només em va demanar que no el dugués a un hospital, no ha volgut ser una altra agonia anònima sota la blanca i asèptica llum d'una clínica. Ha volgut morir a recer de la penombra de la seva

cambra, en aquesta casa que ha estat el darrer bastió del seu poder des que fa uns anys vengué Indústries Planadvall a una multinacional nord-americana. Fou un bon negoci, també el nostre comiat d'aquest entramat de famílies i cognoms associats durant generacions a grans fàbriques i corporacions; un microcosmos que perd la seva essència, l'alta burgesia catalana és un globus que es desinfla. Amb la venda de l'empresa, el pare va veure de cop reduït el seu reialme a aquest pis senyorial de la Bonanova; les seves ordres ja només dirigides al xofer, que, fins fa poc, el duia cada matí al Cercle Equèstre i a missa els diumenges; els seus capricis ja només atesos pel servei de la casa, encapçalat per l'abnegada i fidel Pepita. Ara ja només desitjo que la seva agonia acabi aviat. Per ell, sí, però també per mi. Que acabi el seu dolor, i que passin el seu enterament i el seu dol i el reguitzell de condolences que m'esperen. Que s'acabi tot plegat i em deixin en pau. Estic cansada. Potser sí que hauria de menjar alguna cosa.

—Pepita!

Em queda el crit a la gola; és inútil cridar-la, no vindrà a veure què necessito. Avui, per primer cop en tota la meua vida, ella no és aquí. Va entrar al servei dels meus pares mesos abans que jo nasqués, així que és fàcil fer comptes: cinquanta-quatre anys treballant en aquesta casa. Entre aquestes parets ha fet de cuinera, mainadera, cap del servei, majordoma, confident dels meus secrets; ha estat l'abraçada on plorar les meves llàgrimes, el més semblant a una mare que he tingut. Tota una vida netejant les nostres misèries perquè el pare i jo poguéssim lluir de portes enfora. És dura, aquesta absència; sento que seran massa pèrdues en poques hores. Ja no hi és, però sí que hi era aquell vespre en què va començar aquesta història; recordo sentir-la atrafegada a la cuina, preparant el sopar, men-

tre jo, asseguda en aquesta mateixa butaca, feia companyia al pare, com cada dia des que el càncer el va recloure entre aquestes parets. Deure de filla única, sense germans amb qui poder fer tornos. I si la meva filla Ariana no m'esperava per sopar, jo allargava la visita per a alegria de la Pepita. També jo n'agraïa la companyia, perquè des del meu divorci, fa poc més de dos anys, no em trobo a gust al meu pis. És casa meva, hi he viscut des que em vaig casar, però de sobte m'hi sento estranya: ara em sembla massa gran, massa immaculada, massa dissenyada, massa perfecta. I, des que la meva vida ja no és perfecta, que no hi encaixo. Com si, en aquest decorat impecable, jo fos aquell moble vell que desentona, el gerro passat de moda que tot ho espatlla. El pis també està massa buit; l'Albert, el meu exmarit, se'n va anar amb una mala pècora amb cara de rateta que va conèixer al gimnàs. El resultat és que el Rocco —el gos, un golden retriever— i jo compartim un pis enorme. També viu amb nosaltres la meva filla Ariana, de dinou anys, però ella només surt de la seva cambra per pessigar alguna cosa a la cuina o protestar perquè el wifi s'ha tornat a penjar. Algunes amigues em diuen que em mudi a un pis més petit, un piset, així, en diminutiu... Les bufetejaria quan m'ho diuen! És la seva manera de dir-me que la meva vida ha quedat reduïda, que sense l'Albert aquest pis em va gran i que aquest buit no tindrà ja més ocupant que la pols de l'enderrocament. És possible que tinguin raó, però no vull que m'ho diguin.

Aquell divendres d'ara fa tres setmanes, mentre el pare dormitava sota els efectes dels calmants i la Pepita preparava el sopar, jo m'avorria. No m'havia dut papers del despatx per revisar, no tenia la tauleta ni un diari a mà, així que vaig decidir buscar un llibre a la biblioteca paterna, just per entretenir-me una estona. Per a mi, la biblioteca

ha estat sempre un lloc solemne, quasi sacrosant. Una gran habitació, amb totes les parets recobertes de prestatgeries de fusta fosca, en les quals s'apilen enciclopèdies i llibres. Dos quadres de Nonell —dos retrats ombrívols de dues dones tristes, col·locats de manera que es donen l'esquena, ignorant-se mútuament— i al centre un escriptori de marqueteria i la cadira (moderna i anatòmica, fora de lloc, però l'esquena del pare així ho requeria). En una de les cantonades hi ha el moble bar, que amaga una bona selecció de maltes i conyac, i una petita cava per a la conservació de cigars. Sobre la taula, una lampareta de pantalla de tela verda, l'únic llum que habitualment il·lumina la sala. De petita em feia por entrar-hi, fins i tot per fer el petó de bona nit al pare. Ja adolescent, no vaig estudiar-hi mai, preferia desplegar els llibres i apunts a la meva habitació o, encara millor, sobre la gran taula de la cuina, on regnaven la llum i la Pepita, que em preparava el berenar o em recollia els cabells en una cua, mentre donava instruccions a les noies del servei domèstic i esbroncava el noi de la fruiteria —«però es pot saber on tens el cap, tros de babau!»— per haver-se oblidat els caquis que tant li agradaven al pare.

Aquell vespre vaig anar cap a la biblioteca, sense més objectiu que trobar una lectura que m'entretingués una estona. Però, malgrat els nombrosos volums, el cert és que el pare no ha estat mai un gran lector, i el contingut de les lleixes és eclèctic i poc literari. Bona part dels llibres són tractats d'economia, d'enginyeria, informes sobre temes diversos, unes quantes guies de viatges. Res que em cridés l'atenció, així vaig arribar al darrer prestatge: un manual de mecànica avançada, consells de Dale Carnegie per parlar en públic, un llibre de comptabilitat de la Harvard University, un parell de novel·les de Frederick Forsyth,

Las ratas de Delibes i una edició antiga i groguenca de *Doctor Zhivago*. Al racó, una biografia de Napoleó i una altra, de llom gruixut de color grana i lletres daurades, de José Antonio Primo de Rivera. Era un llibre antic, com quasi tots, i em vaig preguntar què s'escrivía d'ell durant el franquisme. El vaig agafar, moguda per una barreja de curiositat i atzar, que és el brou on es couen fortuna i fatalitat. Però, en treure'l de la lleixa, un altre llibre em va caure als peus. Estava amagat dins del gruixut llom granat, ara buit perquè algú n'havia arrancat totes les pàgines. Un llibre dins d'un altre llibre, una curiosa variant de les matrioixques. Vaig recollir el volum del terra: era *Memorias de una joven formal*, de Simone de Beauvoir.

Qui havia llegit Simone de Beauvoir en aquesta casa? I per què l'havia amagat? I de qui? Segur que el lector no era el meu pare, no podia imaginar-me'l llegint una dona, i encara menys una dona francesa, filòsofa i feminista. Si el pare hagués posat aquest llibre en algun lloc, hauria estat sens dubte a la xemeneia, tot alçant la veu per anunciar que res com un bon paper per encendre els troncs! Salvar-lo de la foguera era un bon motiu per ocultar el llibre, doncs. Però, justament a la seva biblioteca? I qui? Jo no, i la Pepita... bé, no vull pas acarnissar-me amb ella, però la Pepita no ha tingut mai cap inquietud intel·lectual. Les seves aficions literàries no anaven més enllà de Corín Tellado i algunes fotonovel·les d'amors impossibles i finals feliços que les noies del servei guardaven d'amagat a les calaixeres de les estovalles, entre capes de fil emmidonat i garlandes. A més, la Pepita ha tingut sempre cambra pròpia en aquesta casa, un lloc privat on guardar tots els llibres i secrets que volgués. Així que només quedava una persona, una única possible culpable: Maria Elena Ribé Casasús, la meva mare. Era una bona

lectora? Era algú capaç de llegir la Beauvoir d'amagatotis i ocultar el llibre als mateixos nassos del marit? Eren preguntes per a les quals aquell vespre no tenia resposta. Perquè llavors jo no en sabia res, de la mare. En coneixia el nom perquè constava a la meva partida de naixement. També sabia que havia fugit amb un amant quan jo tenia només tres anys, un escàndol que va tacar el cognom de la família. Sabia que no hi havia ni un sol record, ni una fotografia ni un objecte seu en tota la casa. I que des que havia marxat no havíem tornat a tenir notícies d'ella.

Potser per això el contacte amb una cosa que creia que havia estat seva em va fer estremir, el llibre va tremolar a les meves mans. Els meus dits van buscar, amb avidesa, una dedicatòria, un nom que me'n confirmés la pertinença. Però no, desencís. A la primera pàgina havien deixat constància, a cop de tampó, del propietari del volum: «Ateneo Barcelonés». I, enganxada a aquesta mateixa pàgina, hi havia una tira de paper grogós en la qual, escrit amb bona calligrafia i tinta blava, constava el reguitzell de socis que havien agafat el llibre en préstec. El darrer: el soci 7.953, al maig del 1965. Perquè la mare no havia retornat el llibre i l'havia guardat amagat a casa era un altre misteri per afegir a la llista. No havia pogut oblidar-se'n en marxar perquè, malgrat que jo mai havia sabut la data exacta de la seva fugida, sí que tenia la certesa que al 1965 ella encara era a casa. Perquè al maig del 1965 jo ni tan sols havia nascut.

—El sopar és a taula, senyoreta!

La veu de la Pepita em va treure de les meves cavil·lacions. Me'n vaig anar cap al menjador amb les memòries de la Beauvoir a la mà. Sabia que amb la Pepita em seria fàcil trobar alguna resposta; n'hi hauria prou amb ensenyar-li el llibre: si callava de cop, si defugia parlar-ne, és que tenia alguna cosa a veure amb la mare. Sempre ha-

via estat així en tot allò que es referia a la mare. Mutisme, reserva absoluta. Ni un sol comentari, ni un retrat, res que durant aquests anys m'hagi ajudat a construir-me una imatge d'ella, tan sols intuir com era, entendre com soc jo, a qui m'assemblo. Cada dia de la meva vida, davant el mirall, m'he mirat tractant d'imaginar-me'n la cara a través de la meva, com si jo no fos més que un retrat robot que algú dibuixava per reconstruir-la a ella. Com que mai no m'he assemblat al pare, vaig decidir que la mare m'havia parit a semblança seva abans de deixar-me a la meva sort. Però en realitat, sense ella al meu costat, només m'assemblava a mi mateixa. Sentia que no encaixava a la foto de família, com no encaixa una peça vermella en un puzle que reproduïx un cel ras. I la coïssor d'aquella pregunta que he sentit tantes vegades: «I aquests ullassos de la nena, d'on han sortit?». Sempre els meus ulls, d'un blau estrany. No són blau clar, càlid, com l'aigua de les piscines pintades per Hockney. Els meus ulls són foscos, com el color de l'oceà quan ja no es veu la costa, quan cobreix simes profundes i amaga universos sota la fràgil escuma. Blau de mars freds i solitaris, com si haguessin volgut advertir-me del meu destí. Aquells ulls havien de ser herència de la meva mare. Per això els he buscat a la cara de totes les dones amb les quals m'he creuat, i estic segura que, si els hagués vist, l'hauria reconegut al moment. L'Ariana no ha heretat els meus ulls, de fet no se m'assembla gens a mi. És com si tothom s'hagués posat d'acord per deixar-me sola.

De petita, el pare i la Pepita fins i tot van fingir que la mare havia mort. Aquesta va ser la seva resposta —evasiva, sí, però resposta al cap i a la fi— a les meves preguntes infantils. Suposo que els va semblar més fàcil d'entendre per a una nena, menys dolorós, i part de raó tenien: no es

pot culpar els morts per la seva absència. Però el cercle alburgès de Barcelona —aquesta mena d'aristocràcia catalana— era molt reduït, i el seu entramat massa espès per mantenir mentides i secrets. Ja ho he dit abans, crec: la veritat és com la llum, que busca esclatxes per escolar-se entre el dens fullatge de silencis i mentires piadoses. I jo vaig créixer entre núvols de cotó fluix, sí, però també entre xiuxiuejos i murmuris. Estic segura que, durant un temps, en aquelles festes d'esmòquing, vestits llargs i ullals esmolats, la desaparició de la mare va ser el mos més suculent que es duïen a la boca. Xafarderies que es reproduïen i s'ampliaven l'endemà, amb calma i mala bava, als salons de les cases bones. Enraonies que arribaven a les cuines, servides per les minyones que tornaven del saló amb les safates buides i notícies fresques. Tafaneries que es repetien davant els fogons, que es tallaven en juliana i es llençaven a les olles on es feien brous amb olor de bròquil i ceba. Cuines on els nens de la casa entraven a pispar una galeta o a demanar el pa amb xocolata del berenar. I així, amb una nova pirueta, les notícies sobre la meva mare planaven entre els pupitres dels col·legis més exclusius, pujaven dalt les bicicletes a l'estiu, fins a arribar a mi, la darrera baula de la cadena. La història de la fugida de la mare amb un amant va anar prenent forma en el meu caparró infantil, comentari a comentari, encaixant peces, fins i tot abans de saber què era un amant. Però sí que sabia que, d'aquest tema, a casa, no se'n podia parlar, no podia fer preguntes, perquè el pare s'enfadava, i també la Pepita em renyava. I una capa de silenci, fred i dur com el formigó, va caure sobre nosaltres, els orgullosos i poderosos Planadevall.

—Mira què he trobat, Pepita. Era a la biblioteca, amagat dins d'un altre llibre al qual algú va arrancar totes les pàgines.

Ho vaig dir sense donar-li importància, com si aquesta mena de troballes fossin d'allò més habituals en aquesta casa. Ella ja havia parat la taula al menjador de cada dia: unes estovalles individuals i coberts per a un sol comensal. Malgrat els meus precis, seguia sense accedir a sopar amb mi; deia que la seva condició de membre del servei l'hi impedia, incapaç com ha estat sempre de trencar certes regles. «Què diria el senyor si em veiés, senyoreta!», solia argumentar aixecant els braços, com si anunciés l'arribada de la novena plaga d'Egipte. Però jo crec que en realitat sentia que si ella relaxava la seva condició de serventa, es rebaixarien també, com en un joc de contrapesos, la meva condició de pubilla, els meus privilegis, i això sí que la Pepita no podia permetre-ho, ni tan sols en la intimitat de casa. Així que ella sopava després, a la cuina, quan jo marxava. Almenys vaig aconseguir que s'assegués al meu costat; era el nostre moment per parlar, per explicar-li les meves coses, com quan era petita. Però aquella nit no volia explicar-li les picabaralles amb el meu exmarit ni la darrera topada amb l'Ariana. Els meus dits es van parar, com per atzar, en la primera pàgina del llibre.

—Fixa't, el van agafar en préstec el maig del 1965, tot aquest temps ha estat amagat. Qui creus que pot ser aquest soci 7.953?

Ella es va quedar immòbil, les mans sobre el vidre fred de la taula. Vaig notar la rigidesa sobtada de la seva espatlla, la momentània interrupció de la respiració.

—Vagi a saber, senyoreta, amb la quantitat de gent que ha passat per aquesta casa.

Es va aixecar bruscament de la cadira i se'n va anar cap a la cuina, perquè netejar la paella on acabava de fregir-me el peix havia esdevingut de sobte una tasca inajornable. No va dir res més, però el silenci va ser eloqüent: la meva

mare era la lectora clandestina. Ella era la sòcia 7.953. La Pepita no va tornar, vaig sentir les seves passes anant i venint pel passadís. Només va treure el cap quan va calcular que ja devia haver enllestit el sopar.

—Li porto fruita, senyoreta? Una infusió?

—No, gràcies. Me la prendré a casa.

Vaig anar a acomiadar-me del pare. Dormia. Feia tres setmanes ja estava molt prim, un anunci de l'esquelet en què s'ha convertit. Veure'l tan demacrat em causava una tristor immensa, però tot i així reconec que no em vaig poder resistir de dir-li:

—Saps què, papa? —li vaig dir, a cau d'orella—. La teva dona llegia llibres d'amagat i els guardava davant dels teus nassos, ocults a la teva pròpia biblioteca.

El pare es va remoure, intranquil, però no es va despertar. El vaig acotxar i vaig sortir de la cambra. Encara duia el llibre a la mà perquè la meva intenció era retornar-lo a la biblioteca. Finalment, però, me'l vaig ficar a la bossa i em vaig posar l'abric. Per què ho vaig fer? No ho sé. I allà es van quedar, el llibre i la història que amb ell just començava, silenciosos i pacients, arraulits com una serp, esperant que una mà furgués dins la bossa per mossegar-la.